

## روزشمار جنگ

جمعه

۱۱ خرداد ۱۳۶۳

۱ رمضان ۱۴۰۴

۱ ژوئن ۱۹۸۴

۴۳۴

در حالی که دیشب و امروز، جبهه‌های جنگ نسبتاً آرام بود و فقط در برخی مناطق تبادل آتش با سلاح‌های سبک و نیمه‌سنگین ادامه داشت، رژیم بعث عراق همچنان شهر آبادان را آماج گلوله‌باران قرار داد.

گزارش واحد طرح و عملیات قرارگاه کربلای سپاه از وضعیت امروز جبهه‌های جنگ به‌ویژه منطقه عملیاتی خیبر (هورالعظیم) حاکی است: «نیروهای خودی با استفاده از سلاح‌های نیمه‌سنگین و توپخانه مواضع و تحرکات دشمن را زیر آتش گرفته و در محدوده خط حد لشکر ۳۱ عاشورا، ۴ قبضه تیربار و یک سنگر دوشکای عراقی را به آتش کشیده و منهدم کردند.» همچنین، این گزارش تلفات نیروهای خودی در یک دوره زمانی حدوداً ده روزه (از ۳۱ اردیبهشت تا ۱۱ خرداد) را بدین شرح اعلام کرد:

۱. از لشکر ۳۱ عاشورا ۳ نفر شهید و ۳۷ نفر مجروح شدند و ۷ نفر جبهه را ترک کردند.
۲. از لشکر ۷ ولی عصر (عج) ۶ نفر شهید و ۴ نفر مجروح شدند.
۳. از یگان‌های زیر نظر قرارگاه کربلای ارتش نیز ۱۷ نفر شهید و ۱۱۶ نفر مجروح شدند.
۴. از لشکر ۹۲ زرهی ۳ سرباز و یک درجه‌دار با اسلحه و تجهیزات انفرادی هنگام گشت در منطقه عملیاتی مفقودالثر شدند.

طبق این گزارش، در این مدت، یک لودر، یک بلدوزر، یک دستگاه کمپرسی، یک قبضه خمپاره ۱۲۰ میلی‌متری آسیب دیده و یک تفنگ ۱۰۶ میلی‌متری، یک دستگاه بی‌سیم، ۵ فروند قایق و یک تانکر آب منهدم شده‌اند و به ۴ خودرو و یک موتور هم خساراتی وارد آمده است.<sup>۱</sup> علاوه بر این، در جبهه‌های شمال غرب در منطقه چومان مصطفی (واقع در روبه‌روی پیرانشهر) نیز نیروهای خودی در اقدامی متقابل، با اجرای آتش سنگین توپخانه روی جاده‌ها و مسیرهای منتهی به خط مقدم جبهه، از تدارک نیروهای عراقی جلوگیری کرده و تلفاتی به آنها وارد آوردند.

در این تبادل آتش یک قبضه خمپاره‌انداز دشمن منهدم شد و به یک دستگاه تانک عراقی آسیب وارد آمد. از نیروهای خودی نیز یک نفر شهید و یک نفر مجروح شدند.<sup>۲</sup>

این درحالی است که امروز نیز شهر آبادان همانند روزهای گذشته، زیر آتش پراکنده توپخانه عراق قرار داشت. بر اثر گلوله‌باران مناطق مسکونی آبادان، بیش از ۶ باب منزل، ۳ باب مغازه و قسمتی از باند فرودگاه این شهر خسارت دید و ۲ غیرنظامی مجروح شدند. در منطقه عملیاتی آبادان نیز ۴ تن از نظامیان مجروح شدند و یک نفر به شهادت رسید.<sup>۳</sup>

ارتش عراق هم در اطلاعیه نظامی خود ضمن اذعان به گلوله‌باران مناطق شرق بصره و تصریح بر تبادل آتش در برخی از جبهه‌های جنگ مدعی شد که جمهوری اسلامی ایران شهرهای بصره، شهابی، خورمال و زرباطیه را با توپخانه گلوله‌باران کرده است که در جریان آن به ۴ باب واحد مسکونی و تعدادی از تأسیسات غیرنظامی در بصره، زرباطیه و خورمال خسارت وارد آمده است.<sup>۴</sup>

## ۴۳۵

حمله عناصر گروه‌های مسلح غیرقانونی به پایگاه روستای دلاوان در پیرانشهر و روستای نیگجه سنندج، انفجار مین در محورهای سردشت و بانه، کشته‌شدن معاون هیز افشار حزب دمکرات و تسلیم شدن ۷ تن از افراد وابسته به گروه‌های ضدانقلاب مهم‌ترین حوادث امروز مناطق کردنشین بود. فرماندهی قرارگاه عملیاتی شمال غرب گزارش داد: ساعت ۱۲ نیمه‌شب، گروهی از هیز آواره حزب دمکرات به استعداد ۴۵ نفر به پایگاه روستای دلاوان در پیرانشهر حمله کردند. با اجرای آتش متقابل نیروهای پایگاه، درگیری تا ساعت ۲ بامداد ادامه یافت و سرانجام مهاجمان پس از دو ساعت، با دادن ۴ زخمی مجبور به عقب‌نشینی شدند.<sup>۵</sup> افراد زخمی ضدانقلاب که معاون لک یک هیز آواره حزب دمکرات نیز جزو آنها بود شبانه به روستای ماشکان واقع در شمال پیرانشهر و شرق سیلوه منتقل شدند. عناصر ضدانقلاب در این روستا که محل استقرار نیروهای بارزانی است از کمک‌های دارویی و پزشکی این گروه تحت حمایت جمهوری اسلامی ایران استفاده کرده و به مداوای مجروحان پرداختند. باوجوداین، کمک‌های مذکور چندان مؤثر واقع نشد و بر اثر شدت جراحات، معاون لک یک هیز آواره و یکی دیگر از مجروحان کشته شدند.<sup>۶</sup>

در رویدادی دیگر رأس ساعت ۳ بامداد امروز، ۴ نفر از عناصر گروه علی مریوانی با ورود به روستای نیگجه سنندج، ۲ نفر از ساکنان آن به نام‌های صادق صادقی و محمود هوشمند را از خانه بیرون آورده و با خود بردند. دو نفر از این مهاجمان مسلح بودند و یکی از آنها مرتب با بی‌سیم که در اختیار داشت، به زبان کردی حرف می‌زد. بعد از طلوع خورشید، مردم روستا در اطراف آبادی ردپای ۵ تا ۲۰ نفر را مشاهده کرده و متوجه شدند که مهاجمان به طرف توتمان عراق متواری شده‌اند.<sup>۷</sup> در منطقه سردشت نیز تانکر آب پایگاه کچل آباد که پشت خودرو یدک می‌شد، با مین ضدتانک برخورد کرد و خسارت دید. در این حادثه یک نفر به صورت سطحی مجروح شد.<sup>۸</sup>

در یکی از محورهای اطراف بانه نیز یک نفر از نیروهای خودی بر اثر انفجار مینی که عناصر ضدانقلاب کار گذاشته بودند شهید و یک نفر دیگر مجروح شد. به گزارش سپاه بانه، فرد مین‌گذار دستگیر شده است.<sup>۹</sup>

معاون لک هیز افشار و سرپل آن امروز در یک عملیات ویژه نفوذی کشته شد. براساس گزارش دفتر اطلاعات سپاه منطقه ۱۱، «فردی به نام محمد نصرالله‌زاده که از جنایتکاران معروف هیز افشار بود، در یک عملیات ویژه توسط منبع نفوذی به هلاکت رسید.» این گزارش حاکی است کشته شدن این شخص ترس و وحشت عجیبی در دل سران هیز به وجود آورده و روحیه افراد آن را به کلی متزلزل کرده است.<sup>۱۰</sup>

در این حال، امروز ۷ تن از عناصر گروه‌های مسلح غیرقانونی به نیروهای خودی تسلیم شدند. ۳ نفر از افراد گروه‌های ضدانقلاب با یک قبضه کلت کمری و سه تیر فشنگ و یک عدد نارنجک و خود را به پایگاه بوخلو در شهرستان سقز معرفی کرده و سلاح‌هایشان را تحویل دادند. همچنین از حزب دمکرات نیز یک نفر ساکن سقز در حالی که یک عدد نارنجک دستی به همراه داشت خود را به پایگاه سنته معرفی کرد.<sup>۱۱</sup> فرد دیگری از اعضای حزب دمکرات، امروز با یک قبضه اسلحه ۳ و ۷ عدد خشاب پر خود را به پایگاه گویله تسلیم کرد. این فرد به گردان مریوان منتقل و سپس به سپاه پاسداران این شهر تحویل داده شد.<sup>۱۲</sup> امروز همچنین ۲ نوجوان ۱۵ ساله که با خانواده‌های خود اختلاف داشته و به مدت ۲۰ روز نزد سازمان کومه‌له بودند، به نیروهای خودی در سروآباد تسلیم شدند.<sup>۱۳</sup>

علاوه بر وقایع مذکور، فرمانداری شهرستان سنندج امروز در گزارشی به استانداری کردستان اعلام کرد: اخیراً یک گروه ترور چهارنفره از سازمان کومه‌له که در عراق آموزش دیده‌اند، وارد شهر شده و قصد انجام اقدامات خرابکارانه را دارند. این گروه از سوی یک گروه هشت‌نفره دیگر محافظت می‌شود.<sup>۱۴</sup>

## ۴۳۶

مسئولان نظامی ترکیه به‌منظور کنترل نوار مرزی خود در جنوب شرقی این کشور، نیروهای نظامی بیشتری را به منطقه اعزام و از هشت ماه پیش شروع به احداث تأسیسات جدید در ارتفاعات ایشان‌گل کرده‌اند.<sup>۱۵</sup> علاوه بر این در روزهای اخیر نیز ۷ پاسگاه سیار تابستانی در مرزهای ایران مستقر ساخته‌اند. برنامه ایجاد این پاسگاه‌ها که برای نخستین بار در مقابل روستاهای دشوان، بروشخواران (دو مورد)، آشناک، قزل‌کند، جانداران و منطقه کالیک استقرار یافته‌اند، در پی افزایش درگیری در منطقه تقاطع مرزی سه کشور ایران، عراق و ترکیه در دستور کار قرار گرفت. مسئولیت اصلی این پایگاه‌ها گشت دونفره مداوم و شبانه‌روزی در نوار مرزی است. همچنین در نزدیکی شهر پاتنوس بین استان وان و استان آغری ترکیه تعداد ۳۴ زاغه مهمات در دامنه کوه ایجاد شده است.<sup>۱۶</sup>

ترکیه نیروهای نظامی خود در مرزهای عراق را نیز تقویت کرده است. طبق اظهارات مسئولان حزب دمکرات کردستان عراق، ترکیه دو لشکر مجهز در طول مرزهای مشترک خود با عراق مستقر کرده است.<sup>۱۷</sup>

گفتنی است مهم‌ترین و بزرگ‌ترین پایگاه نظامی و هوایی امریکا به نام انجیرلیک در استان ازمیر ترکیه قرار دارد. اداره این پایگاه با امریکا است و بیش از ۵۰۰ نفر از کارشناسان این کشور در آن حضور دارند. در این پایگاه ۲۹۷ فروند جنگنده از نوع اف ۵ و اف ۱۶ استقرار دارند.<sup>۱۸</sup> در همین حال، براساس گزارش‌های منابع محلی، عملیات شناسایی ترکیه در منطقه در یک ماه گذشته، افزایش یافته و دو بار هواپیماهای شناسایی ترکیه وارد آسمان ایران شده‌اند. همچنین نیروهای مرزبانی ترکیه در روزهای اخیر تعدادی از قاچاقچیان ایرانی را دستگیر و تحویل مقامات ایران دادند.<sup>۱۹</sup>

#### ۴۳۷

جعفر خرقانی\* در گزارش مفصلی به محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، وضعیت دفاتر سپاه در امور عراق، لبنان و افغانستان را تشریح و تداوم مشکلات را موجب تضعیف روحیه افراد، عدم کارایی تشکیلات، ایجاد بدبینی در مسئولان و ازدست‌رفتن فرصت‌های طلایی عنوان کرد.

در مقدمه این گزارش از دو منظر صدور انقلاب و حفاظت از «نظام مادر»، بر ضرورت حمایت از جنبش‌ها و نهضت‌های اسلامی و کار متمرکز و همه‌جانبه سپاه در سه کشور عراق، افغانستان و لبنان تأکید شده و آمده است: اولویت‌بخشی در حمایت از جنبش‌هایی که می‌تواند پویایی و گسترده‌گی پایه‌های انقلاب را در منطقه تحکیم بخشد، اهمیت و کار مداوم و خستگی‌ناپذیر با انقلاب اسلامی در کشورهای همسایه و هم‌کیش ما را ضرورتی پایدار و اجتناب‌ناپذیر می‌سازد. براین اساس، دفاتر سپاه در کشورهای مذکور باید بر این محورها تمرکز کنند:

۱. حمایت و پشتیبانی همه‌جانبه از انقلاب اسلامی در کشورهای سه‌گانه.
۲. کادرسازی و آموزش گسترده در تمامی ابعاد.
۳. کمک به رشد فرهنگ اسلامی و پشتیبانی در امر صدور انقلاب اسلامی.
۴. تلاش کامل در جهت کسب اطلاعات و شناسایی گسترده.
۵. منفعل کردن دشمن با کمک به عملیات گسترده مجاهدین در این کشورها.
۶. پشتیبانی تسهیلاتی و تسلیحاتی از نهضت‌های اسلامی.
۷. گسترش تور امنیتی و سیاسی برای دشمن و ایجاد جنگ‌های روانی.

\* وی یکی از کارشناسان و مسئولان واحد اطلاعات سپاه و مسئول دفتر عراق می‌باشد.

۸. ایجاد ارتباط مستمر و قوی بین نهضت‌های مذکور و انقلاب اسلامی.

۹. سازماندهی مؤثر و مفید مجاهدین و هدایت آنها به سوی اهداف حیاتی و حساس.

۱۰. توجه به مسائل مرزی در دفاع از نظام جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان کانون اصلی مبارزه. انجام این مأموریت‌ها و تأمین اهداف مذکور نیازمند تشکیلاتی متمرکز با برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری قوی و ابزار مناسب است که پس از انحلال واحد نهضت‌ها عملاً از بین رفته است. این گزارش در بخش دوم به بررسی عملکرد دفاتر سپاه در کشورهای عراق، لبنان و افغانستان پرداخته است. در عراق، فرماندهی سپاه پاسداران تصمیم به واگذاری کامل و تمام‌عیار کارهای دفتر عراق به واحد اطلاعات گرفته است که باید به تدریج عملی شود. با وجود این، در حوزه عراق، بسیج مجلس اعلائی انقلاب اسلامی این کشور می‌تواند در سازماندهی مجاهدین عراقی و شکل‌دهی به نیروهای مردمی نقش بسزایی داشته و در امور فرهنگی، سیاسی و ارتباط با جریان‌های سالم مردمی، برخی از کارهای دفتر عراق را انجام دهد. موضوع دیگر در حوزه عراق بسیج اکراد است که با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو است و عملاً نتوانسته کاری از پیش ببرد و در حال ترک منطقه است.

دفتر لبنان نیز زمینه‌های بسیار مناسبی برای فعالیت و گسترش انقلاب اسلامی دارد. «موقعیت استراتژیکی این منطقه در رابطه با منافع امریکای جهان‌خوار و رژیم صهیونیستی و همچنین تثبیت و تحکیم بخشیدن به انقلاب اسلامی در این میدان برای ضربه‌زدن به استکبار از اهمیت بسزایی برخوردار بوده و ضرورت حضور ما را در پشتیبانی از انقلاب اسلامی در این منطقه امری اجتناب‌ناپذیر می‌سازد.» فعالیت‌های سپاه در خصوص لبنان در "دفتر لبنان سپاه مرکز" و "سپاه مستقر در سوریه و لبنان" انجام می‌گیرد.

دفتر لبنان سپاه مرکز شامل قسمت پشتیبانی، امور هیئت‌ها و امور سیاسی است که اعزام نیرو به منطقه، تأمین تدارکاتی اعم از نظامی و غیرنظامی، پیگیری مسائل آموزشی نیروهای لبنانی در ایران، اعزام مبلغ به منطقه و پیگیری امور مجروحان لبنانی و برنامه‌ریزی در مورد امور لبنان از جمله مأموریت‌های آن به شمار می‌آید.

سپاه مستقر در لبنان از نظر تشکیلاتی موقعیت تشکیلات سپاه یک منطقه را داراست و اقدامات مشخصی را در زمینه آموزش نظامی و عقیدتی نیروهای لبنانی شروع کرده و تبلیغات گسترده‌ای را در لبنان برای احیای مساجد و تشکیلات روحانیت و برقراری ارتباط فرهنگی با اقشار مختلف مردم انجام می‌دهد. این گزارش ایجاد تشکیلاتی هماهنگ، پرتوان و با برنامه‌ریزی دقیق را شرط موفقیت سپاه در لبنان دانسته که با اقدامات اخیر به شکل نسبتاً مطلوبی فراهم شده است.

در بخش دیگر این گزارش در مورد افغانستان و شکل‌گیری یک مقاومت مردمی علیه هرگونه سازش با متجاوزان شرق در این کشور، اضافه شده است: سپاه می‌تواند با بهره‌گیری از این زمینه مناسب، آن را به نیروی مقاوم در برابر استکبار شرق و غرب تبدیل و از انعقاد نطفه یک حکومت

ملی یا حتی اسلامی مرتجع جلوگیری کند. «زیرا تشکیل یک حکومت با غشای مذهبی می‌تواند سدی در جهت گسترش انقلاب اصیل اسلامی به سمت مسلمانان این منطقه از جهان باشد.» براساس این گزارش، مردم افغانستان به شدت در قیدوبند تعصبات قومی و طایفه‌ای بوده و عامل مذهب هم نمی‌تواند به راحتی آنها را متحد و پایدار کند. بنابراین، کار روی انقلاب اسلامی افغانستان باید همراه با تلاشی گسترده، بلندمدت، تشکیلاتی، هماهنگ و همه‌جانبه باشد.

دفتر افغانستان دارای بخش‌های مختلف آموزشی، فرهنگی، ارتباطات، اطلاعات، سیاسی و طرح و عملیات است. بخش آموزش تاکنون ۲۲ دوره نظامی در حد عمومی، ویژه و تخصصی برگزار کرده و تا به امروز، حدود ۴۰۰۰ نفر را آموزش داده است. بخش فرهنگی کار تبلیغات و آموزش‌های عقیدتی را انجام می‌دهد و دوره‌های مختلفی را در شهر قم برگزار کرده است. در هر دوره، نزدیک به ۲۰۰ نفر با گذراندن آموزش‌های اولیه عقیدتی و سیاسی، برای انجام تبلیغات و ارائه آموزش در داخل افغانستان تربیت می‌شوند. بخش ارتباطات با مجاهدین افغان ارتباط گرفته و نیازمندی‌های آنها را برطرف می‌کند. بخش اطلاعات علاوه بر فعالیت در میان مجاهدین، کار روی احزاب وابسته به رژیم کابل و جریان‌های وابسته به شوروی، گروه‌های دیگر مجاهدین، قبایل و طوایف افغان را انجام داده و اطلاعات لازم را برای مقابله با اقدامات و توطئه‌های دشمنان فراهم می‌آورد. بخش سیاسی به دنبال ایجاد انسجام در میان گروه‌های مجاهد افغان است و ضمن جمع‌آوری اطلاعات از جریان‌های سیاسی این کشور، درصدد تحلیل درست اوضاع افغانستان است.

این گزارش در پایان بر تداوم فعالیت‌های سپاه بر روی نهضت‌های اسلامی در کشورهای عراق، لبنان و افغانستان تأکید کرده و لازمه آن را ایجاد تشکیلاتی مطلوب و قانونی با شرح وظایف مشخص و معین دانسته که باید با تشکیل مرکزیتی قوی به منظور سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی متمرکز و اولویت‌دادن به وضعیت کشورهای مذکور از طریق اقدام بلندمدت، جذب نیروهای کارآمد و زیر نظر مستقیم فرماندهی کل سپاه انجام گیرد.<sup>۲۰</sup>

#### ۴۳۸

شورای امنیت سازمان ملل امشب با تصویب قطعنامه ۵۵۲، حملات اخیر به کشتی‌های تجاری را در آب‌های خلیج فارس محکوم کرد.

این قطعنامه که با ۱۷ رأی مثبت و ۲ رأی ممتنع به تصویب رسید، با شکایت نمایندگان کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس از حملات ایران به کشتی‌های بازرگانی، در دستور کار شورای امنیت قرار گرفته بود. قطعنامه ۵۵۲ با تأیید مجدد تعهدات دولت‌های عضو به اصول و مفاد منشور ملل متحد و تأکید بر اهمیت منطقه خلیج فارس برای صلح و امنیت بین‌المللی و نقش حیاتی آن در ثبات اقتصاد جهانی، از حملات اخیر به کشتی‌های تجاری در مسیر بنادر کویت و عربستان سعودی اظهار نگرانی عمیق کرده است.

در این قطعنامه شورای امنیت «کلیه دولت‌ها را به رعایت حق کشتیرانی آزاد، براساس قوانین بین‌المللی فرامی‌خواند؛ بر حق کشتیرانی آزاد در آب‌های ساحلی و مسیره‌های دریایی برای کشتی‌هایی که بین کلیه بنادر و تأسیسات دولت‌های ساحلی غیردرگیر در جنگ درحال تردد هستند، تأکید دارد؛ از کلیه دولت‌ها می‌خواهد تا به تمامیت سرزمینی دولت‌های غیردرگیر در مخاصمات احترام بگذارند و حداکثر خویشتن‌داری را مبذول دارند و از اقداماتی که ممکن است به تشدید و گسترش مخاصمات بینجامد، اجتناب کنند؛ حملات اخیر به کشتی‌های بازرگانی درحال تردد در میان بنادر کویت و عربستان سعودی را محکوم می‌کند؛ خواهان توقف فوری این‌گونه حملات است و بر ضرورت عدم برخورد با کشتی‌های درحال تردد میان دولت‌های غیردرگیر در مخاصمات تأکید دارد؛ تصمیم دارد در صورت عدم رعایت قطعنامه حاضر، درخصوص بررسی اقدامات مؤثر و متناسب با اهمیت اوضاع و با هدف تضمین آزادی کشتیرانی در منطقه، مجدداً تشکیل جلسه دهد؛ از دبیرکل درخصوص پیشرفت اجرای قطعنامه حاضر درخواست گزارش می‌کند و تصمیم می‌گیرد که موضوع را زیر نظر داشته باشد.»<sup>۲۱</sup>

یادآوری می‌شود کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس مایل بودند که در این قطعنامه نام ایران به صراحت بیان و حملات آن علیه کشتی‌های تجاری درحال آمدو شد به بنادر کویت و عربستان سعودی محکوم شود، اما بعضی از اعضای شورای امنیت با ذکر نام ایران مخالفت کرده و پس از تعدیل متن قطعنامه پیشنهادی، به آن رأی دادند. در این قطعنامه اشاره‌ای به حملات عراق علیه کشتی‌های درحال تردد به بنادر ایران نشده است و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس به‌ویژه عربستان و کویت می‌گویند که جنگ ایران و عراق نباید در جهت آنها گسترش یابد.

در پی تصویب قطعنامه ۵۵۲، سعید رجایی خراسانی نماینده دائمی ایران در سازمان ملل، تصمیم شورای امنیت را یک شکست تاریخی برای این شورا خواند و ضمن محکوم کردن تصویب این قطعنامه گفت: «شورای امنیت سازمان ملل در این اقدام غیرمنصفانه بیش از ۷۰ مورد حمله عراق به کشتی‌های تجاری را نادیده گرفته است.»<sup>۲۲</sup>

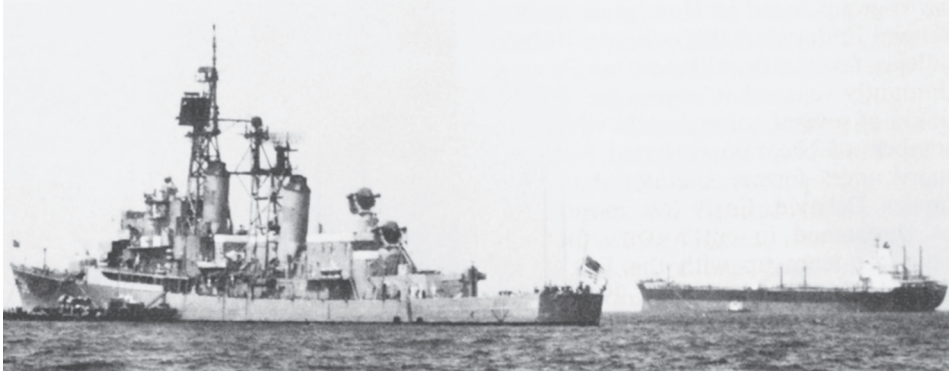
قبل از تصویب قطعنامه نیز وزارت امور خارجه و نمایندگی ایران در سازمان ملل تلاش زیادی کردند تا مانع از تصویب این قطعنامه بشوند. ولایتی وزیر امور خارجه ایران، در نامه‌ای به دبیرکل سازمان ملل با یادآوری جنایات صدام در استفاده از سلاح‌های شیمیایی و حمله به مناطق مسکونی و کشتی‌های تجاری در خلیج فارس، درخصوص تلاش دولت‌های عرب برای محکوم ساختن ایران در شورای امنیت تصریح کرد: «بی‌تردید هرگونه کوشش برای مرتبط ساختن این تجاوز با اصل مسئله جنگ، که باید به‌طور مستقل مورد رسیدگی قرار گیرد، نتیجه‌ای جز تشویق متجاوز به ادامه تجاوز نخواهد داشت.»<sup>۲۳</sup> در نتیجه این اقدامات، جمهوری اسلامی ایران موفق شد حمایت دیپلماتیک برخی از اعضای شورای امنیت را به مواضع خود جلب کند. این گروه از کشورهای عضو شورای امنیت با اصرار بر لزوم اصلاح و تغییر متن اولیه قطعنامه، درواقع تا حدی نظر ایران را پذیرفتند، اما عراق و

حامیان آن همچنان حملات عراق به کشتی‌ها و بنادر ایرانی را بخشی از جنگ و مجاز می‌دانستند. رادیوی بی‌بی‌سی در تفسیری درباره تصمیم شورای امنیت و استدلال‌های ایران و حامیان عراق، موضوع را بسیار پیچیده دانست و گفت: ایران استدلال می‌کند که چون کشورهای عرب حوزه خلیج فارس مستقیم و غیرمستقیم به عراق کمک مالی می‌کنند، آنها در جنگ بی‌طرف نیستند و حمله به کشتی‌های در حال آمدوشد به بنادر کویت و عربستان اقدام تلافی‌جویانه جنگی است. جمهوری اسلامی ایران از کشورهای مذکور خواسته است با قطع حمایت از عراق، بی‌طرفی خود را در جنگ نشان دهند، در غیر این صورت این کشورها باید با عواقب ادامه حمایتشان از عراق مواجه شوند. رادیوی بی‌بی‌سی در ادامه با اشاره به متن قطعنامه ۵۵۲ تصریح کرد: این قطعنامه به گونه‌ای تنظیم شده است که کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس از عواقب گسترش دامنه جنگ ایران و عراق مصون بمانند و در عمل این کشورها بتوانند عراق را ترغیب کنند که از حمله به هدف‌های ایرانی در خلیج فارس خودداری کند.<sup>۲۴</sup>

در همین حال، وزرای امور خارجه عربستان سعودی و کویت از تصویب قطعنامه ۵۵۲ در شورای امنیت ابراز خرسندی کردند. سعود الفیصل وزیر امور خارجه عربستان، با اعلام رضایت کامل شاه عربستان از تصویب قطعنامه شورای امنیت گفت: «ما امیدواریم ایران به این قطعنامه که از سوی ارگان بین‌المللی صادر شده است، پاسخ مثبت دهد و گامی در جهت پایان دادن به جنگ ایران و عراق باشد.»<sup>۲۵</sup> شیخ صباح الاحمد الصباح وزیر امور خارجه کویت، نیز ضمن ابراز خرسندی از تصویب این قطعنامه تأکید کرد: کویت بار دیگر تلاش‌های پیگیر خود را با همکاری برادران خود در شورای همکاری خلیج (فارس) و کشورهای صلح‌دوست جهان برای پایان فوری و عادلانه جنگ ایران و عراق و تضمین امنیت در این منطقه حساس دنبال خواهد کرد. وزیر امور خارجه کویت از شورای امنیت خواست تا تمام توان خود را برای پیاده کردن مفاد قطعنامه به کار گیرد.<sup>۲۶</sup> روزنامه کویتی *الرأی العام* نیز با اشاره به قطعنامه شورای امنیت مدعی شد عراق توان آن را خواهد داشت که ضربات دردآوری را به ایران وارد کند و «حملات ایران به کشتی‌های کویتی و سعودی به معنای دعوت آشکار از آمریکا و بنیاد صهیونیستی جهت مداخله در منطقه است.» این روزنامه تصمیم عراق دایر بر محاصره شاه‌رگ‌های اقتصاد ایران را یک تصمیم قانونی برای به زانو درآوردن ایران و قبول صلح و همچنین تصمیمی در چهارچوب وضعیت جنگی ایران و عراق دانست.<sup>۲۷</sup>

هم‌زمان با تصویب قطعنامه ۵۵۲ در شورای امنیت سازمان ملل، آمریکا اعلام کرد قصد دارد یک فروند نفتکش عازم بحرین را اسکورت کند و تایلند هم ضمن ابراز نگرانی از اوضاع منطقه خلیج فارس اعلام کرد تمهیداتی اندیشیده است که در صورت بدتر شدن اوضاع، کارگران تایلندی را از عراق خارج و به کویت منتقل کند. ناوگان دریایی ایالات متحده آمریکا که در اقیانوس هند مستقر است، اعلام کرد یک کشتی جنگی این ناوگان مأمور اسکورت یک فروند نفتکش عازم بحرین شده است. نفتکش مزبور نفت مورد نیاز





اسکورت یک نفتکش عازم بحرین به وسیله کشتی امریکایی

این ناوگان را حمل خواهد کرد. مقامات وزارت دفاع امریکا ضمن تأیید این موضوع تأکید کردند: «اسکورت این نفتکش یک گام حفاظتی است و نباید به تغییر سیاست امریکا در منطقه تعبیر شود.» باوجود این، راديو اسرائیل به نقل از شبکه تلویزیونی سی.بی.اس امریکا گزارش داد: کشتی‌های جنگی دیگر امریکا نفتکش‌هایی را که رهسپار خلیج فارس می‌باشند، همراهی می‌کنند. رونالد ریگان رئیس‌جمهور امریکا نیز در یک سخنرانی تلویزیونی اظهار کرد که تشنج در منطقه خلیج فارس به تدریج فرونشسته و بحران به زودی پایان خواهد یافت.<sup>۲۸</sup>

در همین حال، دولت تایلند که تعداد قابل توجهی از اتباع آن در عراق و کویت حضور دارند، باتوجه به اوضاع متشنج منطقه خلیج فارس اعلام کرد اوضاع خلیج فارس را به دقت زیر نظر دارد و در صورتی که لازم باشد، بیش از ۷ هزار کارگر تایلندی را از عراق خارج خواهد کرد. بیشتر کارگران تایلندی در شهرهای جنوب شرقی عراق و در نزدیکی مرز کویت سکونت دارند. وزارت امور خارجه تایلند اعلام کرده است: «پس از مشورت و تبادل نظر با دولت کویت، مقدمات انتقال کارگران تایلندی را از عراق به کویت فراهم آورده است.»

راديو امریکا در گزارشی از وضعیت خلیج فارس گفت: جنگ دیرپای خلیج فارس به مرحله حساس و بحرانی رسیده است و به گمان دیپلمات‌های مقیم منطقه ممکن است ایران سرگرم آماده‌ساختن خود برای یورش قریب‌الوقوع بزرگ به عراق در طول ماه رمضان باشد.<sup>۲۹</sup>

۴۴۰

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی در خطبه‌های نماز جمعه تهران مهم‌ترین مسئله روز نه تنها ایران، بلکه دنیا را حوادث خلیج فارس عنوان و تأکید کرد جمهوری اسلامی ایران راه‌حل مشکلات منطقه و ایجاد امنیت و صلح در خلیج فارس را نابودی رژیم صدام حسین در عراق می‌داند. رئیس مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه حوادث منطقه خلیج فارس ریشه در توطئه دشمنان

برای مقابله با پیروزی‌های رزمندگان ایران در جبهه‌های جنگ دارد، افزود: «استکبار جهانی و مرتجع‌های منطقه نمی‌توانند پیروزی جمهوری اسلامی را که پیروزی اسلام است، تحمل کنند؛ اگر هم تحمل کنند، مثل زهری است که با زور باید به خوردشان بدهیم. آنها برای جلوگیری از پیروزی شما از هیچ چیز دریغ نمی‌کنند، هرچه از دستشان بیاید، البته با سنجش ضررها انجام می‌دهند. مدتی است که آنها در منطقه خلیج فارس بحرانی را درست کرده‌اند و کولاکی را به راه انداخته‌اند تا صدام را از آن وسط بیرون بکشند و نجات دهند.»

امام جمعه موقت تهران با اشاره به اینکه عراق پس از آنکه حملات گسترده‌اش علیه میدان‌های نفتی، کشتی‌های تجاری و نفتکش‌ها و مناطق مسکونی و شهرها با وجود استفاده از سلاح‌های شیمیایی، ناکام ماند، به ایجاد بحران در خلیج فارس متوسل شده است، خاطر نشان کرد: «همه دنیا به‌خوبی می‌دانند که خلیج فارس جایی است که می‌شود شاه‌رگ‌ها را قطع کرد، از اینجا می‌شود به اقتصاد ضربه زد، اینجا اگر مدت طولانی مثلاً یک سال آشوب بشود، پشت سرش ده‌ها جنگ و آشوب در دنیا به وجود می‌آید. علتش هم این است که بحران در خلیج فارس، بحران اقتصادی می‌سازد و بحران‌های اقتصادی هم امروز تنها راه‌حلش جنگ‌های حساب‌نشده است. اگر برای مدتی جریان هفت، هشت میلیون بشکه نفت خلیج فارس به دنیا قطع شود، قیمت نفت به بشکه‌ای ۱۰۰ دلار افزایش می‌یابد.» اقتصاد دنیا کشتش این وضع را ندارد. آنها می‌دانند که ایران نمی‌خواهد خلیج فارس را ببندد، منتها می‌خواهند کار به جایی برسد که بگویند ایران خلیج فارس را بست و افکار جهانی را آن‌چنان آماده کنند که هر جنایتی مرتکب شدند، دنیا بپذیرد. آنها یک چنین زمینه‌سازی می‌کنند و بی‌شک دست عربستان، کویت، آمریکا، روسیه و فرانسه در این ماجرا وجود دارد. آن روزی که هواپیماهای آواکس، سوپراتاندرها و موشک‌های اگزوسه را به عراق دادند، برنامه خود را چیدند. هاشمی رفسنجانی با اشاره به حمله عراق به کشتی عربستان و تصویب قطعنامه ۵۵۲ در شورای امنیت گفت: «وقتی عراق کشتی عربستان را می‌زند، نفس نمی‌کشد، حاضر نیست حمله عراق به کشتی خودش را محکوم کند. این چه معنایی دارد؟ دیگر از این ذلت و حقارت بیشتری برای کسی که خود را خادم‌الحرمین می‌خواند، وجود دارد؟ شش تن از اینها در شورای امنیت با ذلت پیش کفار نشستند و التماس می‌کنند که ایران را محکوم نکنند. این چنین محکومیتی چه ارزشی دارد؟ شورای امنیتی که در به‌کاربردن اسلحه شیمیایی آن‌طور محافظه‌کاری و فرصت‌طلبی به خرج داد، شورای امنیتی که در شروع جنگ تحمیلی خفه بود و هیچ چیز نگفت، شورای امنیتی که در زدن شهرهای بی‌پناه ما این‌همه سکوت کرد، شورای امنیتی که این‌همه خلاف می‌بیند، حرف نمی‌زند، حالا حکمی صادر بکنند، حکم آن رسوایی است.»

امام جمعه تهران با اشاره به حملات اخیر هواپیماهای عراقی به تأسیسات اقتصادی و نفتی ایران و حمایت دولت آمریکا از این حمله‌ها افزود: «توطئه روشن است، توطئه این است که از این راه منبع اقتصاد و درآمد ما را بخشکانند و بعد ما را وادار به تسلیم کنند و صلح تحمیلی را آن جوری

که می‌خواهند بر ما تحمیل بکنند. این توطئه است و همه آنها نیز در این توطئه شریک‌اند.» نماینده امام در شوارای عالی دفاع در مورد سیاست ایران گفت: «ما چهار سال است که با این همه مرارت یا با این همه خسارت و با این همه شهادت مقاومت کردیم و دشمن را قدم به قدم از خاکمان بیرون کردیم و امروز دستمان بلند است که ضربه کاری را بر سرش وارد آوریم. طبیعی است که یک چنین ملتی از توطئه‌ها نمی‌ترسد، و به دنبال این گونه تبلیغات نمی‌تواند افتخارات چهارساله خودش را یک‌دفعه نادیده بگیرد. ... در همین حال، می‌دانیم که پنجه در پنجه این غول‌های بی‌رحم انداختن کار را به این آسانی تمام نمی‌کند، ملت ما ضمن اینکه سازندگی خود را ادامه می‌دهند، آماده ریاضت هم هستند. اگر آنها این ریاضت را برای دنیا قبول دارند، اگر آنها از این بحران نمی‌ترسند، جمهوری اسلامی با اطمینان خاطر و با یقین به اینکه ملتش در مشکلات بیشتر از زمان رفاه حامی انقلاب و رهبر خواهند بود، آماده است که در این کارزاری که در خلیج فارس پیش آمده شرکت کند.» رئیس مجلس شورای اسلامی در ادامه سخنان خود بار دیگر تأکید کرد: «ما به این وضعیت راضی نیستیم. این را مصیبت می‌دانیم و سخت از آن پرهیز می‌کنیم و تا آنجایی که بشود با سیاست و با برخورد صحیح از پیش آمدن چنین فاجعه‌ای برای بشریت جلوگیری می‌کنیم، اما اجتناب از آن نباید به قیمت از دست دادن افتخارات و روح انقلابمان باشد.»

امام جمعه موقت تهران با اشاره به ماجرای عقب‌نشینی نیروهای امریکایی از لبنان گفت: «گاهی به نظر می‌رسد امریکا کمی عاقل شده است، از ماجرای لبنان درس گرفته، ولی گاهی هم باز حرف‌هایی می‌زند که بوی شیطنت می‌دهد. ما امیدواریم اینها در حد حرف باشد و خودشان را آلوده به این مسائل نکنند و راه اساسی و صحیح را انتخاب کنند. راه میانبر نجات این است که دست دراز کنید این طاغوت عراق، این عفلقی‌ها مخصوصاً شر صدام را از منطقه کم کنید، بعد می‌بینید که چه امنیتی و صلحی بر منطقه حاکم خواهد شد.»<sup>۳۰</sup>

سخنان امروز حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی در نماز جمعه تهران بازتاب وسیعی در رسانه‌های مختلف جهان داشت.

رادیو بی‌بی‌سی با اشاره به سخنان وی در مورد جنگ ایران و عراق و بحران خلیج فارس گفت: «نظقی که امروز یکی از رهبران دولت ایران به مناسبت اول ماه رمضان ایراد کرد، به دلیل ملایمتش در مورد جنگ ایران و عراق، تعجب خبرنگاران خارجی را برانگیخت.»

روزنامه تایمز مالی نوشت: «در نظقی که امروز رئیس مجلس ایران در مراسم نماز جمعه ایراد کرد گفت که ایران تا حد ممکن سعی خواهد کرد از بروز فاجعه‌ای در خلیج فارس جلوگیری کند، مگر آنکه به قیمت انقلاب ایران تمام بشود. نطق او که به طرز تعجب‌انگیزی آشتی‌جویانه بود، هنگامی ایراد شد که چند ساعت قبل از آن، عراق به تأسیسات نفتی در ایران حمله کرده بود. وی گفت که آسیب وارده به پالایشگاه تبریز ناچیز بود و به تلمبه‌خانه خرم‌آباد آسیبی نرسید، اما عراق را متهم کرد که می‌خواهد اقتصاد ایران را نابود کند.» این روزنامه به نقل از دیپلمات‌های مقیم تهران سخنان رئیس

مجلس را این طور تحلیل کرد: «ایران احتمالاً تمایل ندارد در حال حاضر به حمله نظامی دست بزند، اما ممکن است که حملات عراق موجب شود که از خودش واکنش نشان دهد و زودتر از آنچه که در نظر است، دست به حمله بزند. به همین دلیل، ناظران در تهران برآوردهای تازه‌ای در خصوص تاریخ احتمالی شروع حمله ایران می‌زنند و می‌گویند ممکن است این حمله هر لحظه شروع شود.»<sup>۳۱</sup>

آسوشیتدپرس نیز سخنان خطیب نماز جمعه امروز تهران را نشانه تمایل ایران به مذاکره دانست و افزود: «ایران برای نخستین بار به طور ضمنی گفته است حل و فصل مسالمت‌آمیز جنگ ۴۴ ماهه خلیج [فارس] از راه مذاکره امکان‌پذیر است. در حالی که هم‌زمان تأکید می‌کند اگر امریکا در درگیری مداخله کند، به پایگاه‌های این کشور در سراسر جهان ضربه خواهد زد. هاشمی رفسنجانی با ابراز این مطلب که مایل به دیدن یک فاجعه در خلیج فارس نیست، گفت ما به شدت از آن احتراز می‌کنیم اما نه به اندازه‌ای که افتخار و روح انقلاب را به مخاطره بیندازیم.» این خبرگزاری به نقل از منابع دیپلماتیک در منطقه اعلام کرد: «صحبت‌های هاشمی رفسنجانی در دانشگاه تهران اولین علائمی است که ممکن است ایران پیشنهادات صلح را بپذیرد.»<sup>۳۲</sup>

## ۴۴۱

دولت ژاپن ضمن تهیه یک طرح صلح برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق با اعزام مدیرکل اداره امور غرب آسیا و افریقای وزارت امور خارجه این کشور به تهران، می‌کوشد از تشدید جنگ و گسترش آن در خلیج فارس جلوگیری کند.

به گزارش خبرگزاری کیودو از توکیو، یاسو هیرو ناکاسونه نخست‌وزیر ژاپن، پیش‌نویس یک طرح سه‌ماده‌ای را برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق تنظیم کرده است. این کار اولین ابتکار عمل ژاپن برای میانجیگری در یک منازعه مسلحانه از زمان پایان جنگ جهانی دوم می‌باشد. در طرح مزبور از رهبران هفت کشور صنعتی غرب، خواسته شده در اجلاس آتی خود که در لندن برگزار می‌شود، درخواست مشترکی را برای استقرار آتش‌بس در جنگ صادر کنند. این طرح همچنین خواستار انعقاد یک موافقت‌نامه رسمی آتش‌بس و عقب‌نشینی نیروهای درگیر به مرزهای بین‌المللی شده است.

طرح صلح نخست‌وزیر ژاپن در اولین گام با مخالفت وزیر امور خارجه این کشور روبه‌رو شد. شینتارو آبه اعلام کرده است که این طرح صلح نمی‌تواند مفید باشد، زیرا تاکنون نه سازمان ملل و نه هیچ کشور دیگری نتوانسته ایران و عراق را به پای میز مذاکره بنشانند.<sup>۳۳</sup>

هم‌زمان با ارائه این طرح و سفر مقامات کشورهای عرب حامی عراق به توکیو، یوشیو هاتانا مدیرکل اداره امور غرب آسیا و افریقای وزارت امور خارجه ژاپن، برای دیداری سه‌روزه و گفت‌وگو با مقامات جمهوری اسلامی ایران وارد تهران شد. در این سفر هاتانا می‌کوشد ضمن ارائه گزارشی از سفر هیئت اتحادیه عرب به توکیو، مسئولان ایران را به توقف حملات علیه خطوط کشتیرانی در

آب‌های خلیج فارس متقاعد سازد. خبرگزاری تانیوگ به نقل از محافل وزارت امور خارجه ژاپن گزارش داد: ژاپن به‌عنوان بزرگ‌ترین خریدار نفت ایران، در تهران می‌کوشد تا با فشار اقتصادی به این کشور از حملات علیه خطوط کشتیرانی بکاهد. براساس گزارش‌های رسمی در توکیو از زمان امتناع صاحبان کشتی‌ها و دریانوردان ژاپنی از عزیمت به پایانه نفتی خارک و همچنین افزایش نرخ بیمه برای نفتکش‌های عازم شمال بندر رأس‌التنوره، واردات نفت این کشور از ایران کاهش یافته<sup>۳۴</sup> و شرکت‌های ژاپنی خواستار افزایش تولید نفت مکزیک شده‌اند تا در صورت بروز بحران در خلیج فارس، بتوانند نیازهای خود را خارج از منطقه بحران‌زده تأمین کنند.<sup>۳۵</sup>

## ۴۴۲

در پی تشدید حملات در خلیج فارس، دولت کویت با امریکا در مورد معامله موشک‌های استینگر\* به توافق رسید. در همین حال، رسانه‌های بین‌المللی به مقایسه توان نظامی کشورهای شورای همکاری خلیج فارس با ایران پرداختند.

شیخ سالم الصباح وزیر دفاع کویت، در مصاحبه با روزنامه کویتی الوطن تأیید کرد که کویت از امریکا خواسته است تعدادی موشک ضدهوایی استینگر به این کشور بفروشد.<sup>۳۶</sup> به گفته رادیو امریکا، «مقامات امریکا موافقت اولیه خود را با این درخواست بیان کرده‌اند.» اوایل همین هفته، دولت امریکا تعداد ۴۰۰ فروند موشک استینگر در اختیار عربستان قرار داد.<sup>۳۷</sup>

رادیو بی‌بی‌سی با بیان اینکه «برای نخستین بار از زمان شروع جنگ ایران و عراق، کشورهای عرب حاشیه جنوبی خلیج فارس با احتمال درگیر شدن مستقیم نظامی روبه‌رو هستند»، در گزارشی توان نظامی این کشورها را از نظر تسلیحاتی، آموزش نیروها و تجربه جنگی نیروهای مسلح با قدرت نظامی ایران مقایسه کرده و گفت: «باتوجه به دامنه عملیات ایران در نواحی مرزی خود با عراق، از مجموع یک‌صد هواپیمای جنگی قابل پرواز خود شاید بتواند ۲۵ فروند را برای اجرای عملیات در ناحیه خلیج فارس اختصاص دهد. در دریا نیز احتمالاً نیمی از ۱۶ ناو موشک‌انداز ایران هنوز مورد استفاده است.» کشتی‌ها و تأسیسات نفتی و اقتصادی کشورهای عرب جنوب خلیج فارس از جمله تأسیسات آب‌شیرین‌کن کویت از اهداف بالقوه ایران در منطقه هستند. این تأسیسات در حدود ۸۷ درصد آب شیرین کویت را تأمین می‌کنند. در مقایسه با ایران، عراق و حامیان منطقه‌ای آن توان نظامی بالاتری دارند. عراق در حدود ۱۰۰ فروند هواپیمای جنگنده سبک و احتمالاً ۱۵۰ فروند هواپیمای بمب‌افکن دارد. عربستان علاوه بر هواپیماهای جنگنده و بمب‌افکن، تعدادی هواپیمای تجسس و هشداردهنده موسوم به آواکس دارد که می‌توانند منطقه وسیعی از مناطق پیرامون خلیج فارس را پوشش دهند.

\* این موشک‌ها قابل حمل بوده، از شانه افراد پرتاب می‌شوند (دوش‌پرتاب) و برای مقابله با حملات هوایی بسیار مؤثرند.

راديو بی‌بی‌سی پس از تشریح وضعیت نامتوازن تسلیحاتی میان ایران و عراق و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، تصریح کرد: «اعداد و ارقام فقط مبین بخشی از ماجرا است. نیروهای ایرانی از شهریور ۱۳۵۹ در جنگ هستند و از تجربه نبرد برخوردارند. از این گذشته، ابتکار عمل دست ایران است. نیروهای ایرانی هم می‌توانند هدف را انتخاب کنند و هم در مورد زمان، محل و شیوه حمله تصمیم بگیرند. در چنین شرایطی، نیروهای ایرانی ناگزیر نیستند که همواره در حال آماده‌باش باشند. در حالی که نیروهای مسلح کشورهای عرب خلیج فارس ناگزیرند در وضعیت آماده‌باش دائم باشند و به‌همین دلیل هزینه سنگینی را متحمل می‌شوند. به‌اضافه کشتی‌های تجاری و نفتکش‌های عربستان و کویت همواره یک هدف در دسترس برای جنگنده‌های ایران به شمار می‌آیند. تغییر مسیر نفتکش‌ها و حرکت در خطی نزدیک به ساحل جنوب کشورهای خلیج فارس موجب امنیت آنها نشده و بر مشکلات آنها افزوده است.» این راديو در پایان چنین جمع‌بندی کرد: «به‌طور خلاصه، کشورهای حوزه خلیج فارس برای مقابله با وسعت گرفتن مخاصمات، توانایی محدودی دارند و ممکن است وسایل و تجهیزات آنها مناسب باشد، اما هنوز خیلی کار دارند تا بتوانند نقش معمول نیروهای مسلح خود را از حفظ امنیت داخلی تغییر دهند و به نقشی دفاعی در مقابل حملات یک نیروی بزرگ منطقه‌ای تبدیل کنند.»<sup>۳۸</sup>

## ۴۴۳

امریکا در بیانیه‌ای ایران را مسئول ادامه جنگ در خلیج فارس اعلام کرد و مدعی شد این کشور با رد پیشنهادهای و تلاش‌های صلح، مسئول تداوم منازعه است. این بیانیه که در آستانه برگزاری اجلاس سران کشورهای گروه هفت منتشر شد تأکید دارد ایران با حمله به کشتی‌های بی‌طرف موجب بدتر شدن اوضاع خلیج فارس شده است.<sup>۳۹</sup> رونالد ریگان رئیس‌جمهور امریکا نیز در مصاحبه‌ای با تأیید ضمنی پاسخ منفی کشورهای عرب منطقه به درخواست امریکا در مورد واگذاری پایگاه نظامی، در خصوص سیاست کاخ سفید در قبال بحران خلیج فارس گفت: «امریکا با متحدین منطقه‌ای خود از نزدیک در تماس است و آنها موضع و عزم محکمی برای مقابله با مسائل منطقه بدون کمک دیگران دارند.» وی بدون اشاره به حمایت‌های گسترده کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس از عراق، در پاسخ به این پرسش که در خلیج فارس کدام کشور ایران یا عراق دشمن به شمار می‌آید، اظهار کرد: «عراق حمله‌های خود را به کشتی‌هایی که برای اقتصاد ایران حیاتی است، محدود ساخته است، ولی ایران کشتی‌های بی‌طرفی که با کشورهایمانند عربستان و کویت مشغول دادوستد هستند، را مورد حمله قرار داده است.» ریگان با اشاره به پیشنهاد عراق برای پایان دادن به جنگ اضافه کرد: «عراق پیشنهاداتی برای پایان دادن به جنگ با ایران بر مبنای مذاکره ارائه داده است، ولی ایران از پذیرفتن پیشنهادات سر باز زده است.»<sup>۴۰</sup>

از سوی دیگر در بررسی اهداف امریکا در منطقه خلیج فارس خبرنگار اکونومیست در واشنگتن با اشاره به فروش سلاح‌های پیشرفته امریکایی به عربستان، هدف دولت ریگان از حضور در خلیج فارس را در سه مورد خلاصه کرد: «نشان دادن عمق نگرانی امریکا از اوضاع منطقه، بازداشتن ایران از حمله به تأسیسات نفتی عربستان، و تقویت قدرت رژیم عربستان سعودی.» وی ضمن طرح اقدامات امریکا و مواضع کنگره و رژیم صهیونیستی در مخالفت با فروش سلاح‌های پیشرفته به کشورهای عربی و نیز خودداری اعضای شورای همکاری خلیج فارس از واگذاری پایگاه نظامی به امریکا، خواستار همکاری این کشورها با دولت ریگان شد.<sup>۴۱</sup>

مجله اخبار امریکا و گزارشات جهان نیز در تحلیلی از راهبرد دولت ریگان در برابر بحران خلیج فارس نوشت: دولت امریکا در تلاش برای فرونشاندن بحران، بدون دخالت نیروهای مسلح امریکا یک راهبرد دو وجهی دارد. در بعد اقدامات نظامی می‌کوشد عربستان و سایر دولت‌های منطقه را تشویق کند که از نیروهای مسلح خود برای مقابله با حملات ایران علیه کشتی‌ها استفاده کنند؛ تحویل سلاح‌های پیشرفته به کشورهای منطقه به منظور کمک به این وجه است. در بعد دیپلماتیک امریکا کشورهای حامی ایران و عراق را متقاعد می‌کند تا دو کشور را به قبول آتش‌بس یا دست‌کم متوقف کردن حمله به کشتی‌ها در خلیج فارس ترغیب کنند.<sup>۴۲</sup>

### منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۳/۳/۱۱

۱. سند شماره ۱۲۲۶۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای طرح و عملیات قرارگاه کربلای سپاه، شماره ۲۶، ۱۳۶۳/۳/۱۱.
۲. سند شماره ۴۰۶۷۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای عملیاتی قرارگاه عملیاتی شمال غرب (رکن ۳)، شماره ۷۳، ۱۳۶۳/۳/۱۱، ص ۳.
۳. سند شماره ۲۹۹۹۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری آبادان به اداره کل امور سیاسی و انتظامی، ۱۳۶۳/۳/۱۲.
۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۴، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۱، رادیو صوت‌الجمامیر؛ و - واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۱.
۵. سند شماره ۴۳۱۷۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه عملیاتی شمال غرب (رکن ۲ - کمبا ۱۱)، ۱۳۶۳/۳/۱۳.
۶. سند شماره ۱۵۶۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پیرانشهر، ۱۳۶۳/۳/۲۳.
۷. سند شماره ۳۴۵۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲)، ۱۳۶۳/۳/۱۸.
۸. سند شماره ۴۰۶۷۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای عملیاتی قرارگاه عملیاتی شمال غرب (رکن ۲)، شماره ۷۴، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۲.
۹. سند شماره ۴۳۱۷۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر فرماندهی منطقه ۱۱ سپاه، ۱۳۶۳/۳/۱۳.
۱۰. سند شماره ۴۰۶۸۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر اطلاعات سپاه منطقه ۱۱، ۱۳۶۳/۳/۱۷.
۱۱. سند شماره ۳۰۲۵۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۳)، ۱۳۶۳/۳/۱۲.
۱۲. سند شماره ۳۴۵۶۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: باقیمانده لشکر ۲۸ (رکن ۲)، ۱۳۶۳/۳/۱۳.
۱۳. سند شماره ۴۳۱۷۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۱۴. سند شماره ۳۱۷۴۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: فرمانداری شهرستان سنندج، ۱۳۶۳/۳/۱۱.
۱۵. سند شماره ۴۰۶۷۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: قرارگاه عملیاتی شمال غرب ژاجا (رکن ۲)، ۱۳۶۳/۳/۱۹.
۱۶. سند شماره ۴۰۶۸۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات و عملیات قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۱۳۶۳/۳/۱۹.

۱۷. سند شماره ۴۰۶۹۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی کربلا، ۱۱/۱۰، ۱۳۶۳/۳/۱۰.
۱۸. سند شماره ۴۰۶۷۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه عملیاتی شمال غرب نواج (رکن ۲)، ۱۳۶۳/۳/۱۱.
۱۹. سند شماره ۲۳۲۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات و عملیات قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، ۱۳۶۳/۳/۱۷.
۲۰. سند شماره ۴۴۵۹۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش اوضاع کشورهای عراق، لبنان و افغانستان، ۱۳۶۳/۳/۱۱.
۲۱. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل، جلد سوم، ترجمه محمدعلی خرمی، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۸۷، صص ۱۴۲ و ۱۴۳.
۲۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۳.
۲۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۲/۳۰، ص ۱۲.
۲۴. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۳/۱۳، صص ۵ - ۲، رادیو بی بی سی؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۷۵، ۱۳۶۳/۳/۱۲، رادیو بی بی سی، صص ۳۸ - ۳۶.
۲۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۷۶، ۱۳۶۳/۳/۱۴، ص ۹، بحرین - خبرگزاری رویتر.
۲۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۷۴، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۴۶، رادیو کویت.
۲۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۷۵، ۱۳۶۳/۳/۱۳، ص ۵۹.
۲۸. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۲۳، رادیو اسرائیل.
۲۹. همان، صص ۱۲ و ۱۳، رادیو امریکا.
۳۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۵.
۳۱. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۴، رادیو بی بی سی.
۳۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۷۵، ۱۳۶۳/۳/۱۳، ص ۱۴، منامه - آسوشیتدپرس.
۳۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۷۷، ۱۳۶۳/۳/۱۵، صص ۵ و ۶، توکیو - کیودو.
۳۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۷۵، ۱۳۶۳/۳/۱۳، ص ۷، توکیو - تانویگ.
۳۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۷۴، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۲۹، توکیو - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
۳۶. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۸، رادیو بی بی سی.
۳۷. همان، ص ۱۳، رادیو امریکا.
۳۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۷۴، ۱۳۶۳/۳/۱۲، صص ۳۸ - ۳۶، رادیو بی بی سی.
۳۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۷۵، ۱۳۶۳/۳/۱۳، ص ۲، واشنگتن - خبرگزاری کویت.
۴۰. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۳/۱۲، صص ۱۵ و ۱۶، رادیو امریکا.
۴۱. اداره کل مطبوعات خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بررسی مطبوعات جهان، شماره ۵۵۹، ۱۳۶۳/۴/۴، صص ۱۹ - ۱۶، به نقل از اکونومیست.
۴۲. اداره کل مطبوعات خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بررسی مطبوعات جهان، شماره ۵۶۵، ۱۳۶۳/۴/۱۲، ص ۲۳، به نقل از اخبار امریکا و گزارش های جهان.